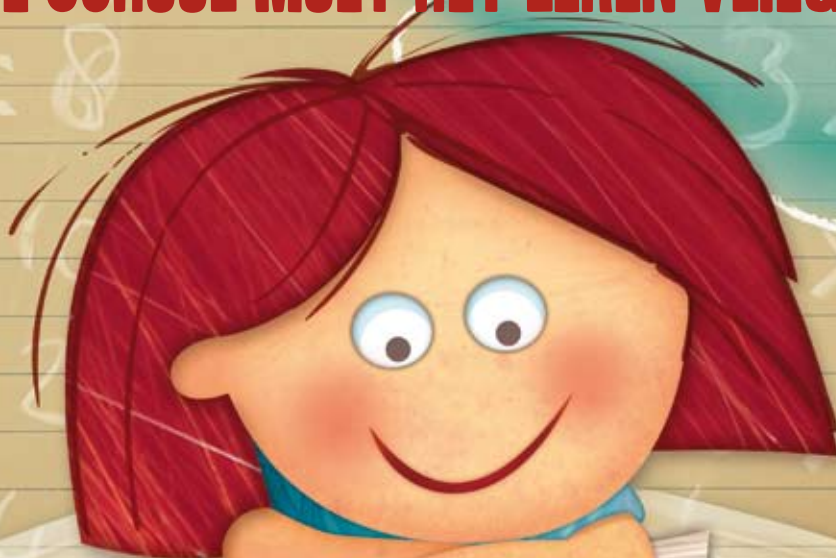

Ik heb mijn kind vleugels gegeven
DE SCHOOL MOET HET LEREN VLIEGEN

Kansarmoede
in het onderwijs

10 tips
van Ondernemende
Bewuste Ouder(s)
Sint-Truiden

Colofon

Tips en teksten: de ouders van OBOS onder begeleiding van Greetje Swerts (RIMO Limburg) en Carina Thomis (LOP)

Eindredactie: Isabelle Rossaert - www.isabellerossaert.be

Lay-out: Comkommer - www.comkommer.be

Druk: Baillien & Maris

Verantwoordelijk uitgever: Flor Orij, Ridderstraat 31, Alken

Met financiële steun van: Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, Agentschap voor onderwijsdiensten (AgODi) en het Stadsbestuur van Sint-Truiden

Oktober 2010

WAT OUDERS BELANGRIJK VINDEN ...

Hoe kunnen we ouders meer bereiken en beter betrekken bij wat er gebeurt op school? Hoe kunnen we beter met hen communiceren? Hoe kunnen we samen werken aan het ontwikkelings- en leerproces van het kind? Hoe kunnen we alle talenten ontdekken en tot bloei laten komen?

Als je graag een antwoord weet op deze vragen, is deze brochure iets voor jou. Ze bevat tien thema's met een schat aan eenvoudige tips over hoe je de soms diepe kloof tussen school en kansarme ouders kan overbruggen. Deze tips zijn uitgewerkt door ouders en grootouders die in kansarmoede leven, al noemen ze zichzelf liever Ondernemende Bewuste Ouders. Daarmee maken ze meteen duidelijk dat zij, in tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, helemaal niet onverschillig zijn voor wat er met hun kinderen in de school gebeurt. Alleen weten ze vaak niet hoe ze hun eigen wensen, zorgen of vragen moeten overbrengen.

Mensen die in kansarmoede leven voelen veel scherper de gevolgen van misverstanden en gebrekkige communicatie. Wat andere ouders als ongemakkelijk of vervelend ervaren, kan voor hen een onoverkomelijk struikelblok vormen. Net daarom zijn zij experts. Wat je van hen kan leren, zal je helpen om goed te communiceren en samen te werken met alle ouders.

In deze brochure worden tien thema's behandeld. Behalve een woordje uitleg en sprekende citaten, vind je er een aantal praktische tips. Telkens worden ook tips voor de ouders zelf gegeven, want bruggen slaan doe je van twee kanten.

In een tweede deel lees je meer over de mensen die deze tips tot stand brachten. In een aantal brieven vertellen ze je wat hun ervaringen zijn met het schoolgebeuren.

WEGWIJS

1. Wijs ouders de weg in je school

* "In zo'n grote school staan, geeft een onbehaaglijk gevoel. Ik was onzeker, wist niet waar ik moest zijn. Ik was bang dat ik verloren zou lopen. Ik had speciaal verlof genomen om mijn kind te komen inschrijven en ik vreesde dat ik zonder succes terug naar huis zou moeten, omdat ik niet vond waar ik moest zijn."

* "Niet iedereen durft aan onbekenden de weg vragen."

Waar is het secretariaat? Is hier een onthaal? Ik moet de directeur spreken, maar waar vind ik haar? Voor sommige ouders is binnenkomen in een school die ze niet kennen erg overdonderend. Soms is het hen niet eens duidelijk waar de hoofdingang is.

Voor deze ouders betekent hun kind gaan inschrijven in school al een grote stap. Ze ervaren de school als een 'andere wereld' waar zij buitenstaan. Door hen, letterlijk, de weg te wijzen, kunnen ze zich meer welkom voelen.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Maak goed zichtbaar waar de hoofdingang van je school is.
- Teken op eenvoudige begrijpbare wijze de weg naar het secretariaat en de directie uit. Maak bijvoorbeeld gebruik van kleurcodes of teken een pad van gekleurde voetafdrukken op de vloer (zoals in de ziekenhuizen) of duid de weg aan met gekleurde linten.
- Zorg dat er op inschrijvingsdagen iemand aan de ingang staat die nieuwe ouders kan onthalen.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- De weg vragen.
- Zelf het initiatief nemen om kennis te maken met de school. Vraag of je een kleine rondleiding mag krijgen.

Maak van de inschrijving een moment van ontmoeting en kennismaking

- * "Mijn dochter werd in de school ingeschreven op een opendeurdag. Een oud-studente gaf haar een formulier, wij moesten dat ondertekenen, we kregen een schoolreglement van 40 pagina's mee naar huis en daarmee was de kous af. Er werd geen uitleg gegeven over de school of het aanbod. Ik was zo teleurgesteld."
- * "Hoe weet je wanneer de inschrijvingen plaatsvinden? En wat als je dan niet kunt?"
- * "Ik heb graag een gesprek met de leerkracht of de directie, waarin ook ruimte is voor mijn vragen."

Kansarme ouders hebben het beste voor met hun kind. Ze willen dat hun kind alle kansen krijgt, net als andere kinderen. Maar mensen in kansarmoede kampen vaak met een gevoel van minderwaardigheid. Alles wat hen overkomt, zien ze door die bril. Wordt er aan de inschrijving van hun kind niet veel aandacht besteed, dan denken ze dat dat is 'omdat zij het maar zijn'. Ze gaan er van uit dat voor andere mensen meer tijd wordt gemaakt.

Tegelijk hebben ouders in kansarmoede er nood

aan om directie en of leerkrachten in alle discretie iets te vertellen over hun situatie. Het zijn geen gemakkelijke zaken om mee over de brug te komen. Daarvoor heb je een moment van rust, aandacht en vertrouwen nodig.

Bij de inschrijving tijd nemen voor een gesprek kan een belangrijke eerste stap zijn. Daarom hoeft nog niet meteen alles op tafel te komen. Als de ouders warmte en waardering ervaren, zullen ze later als het nodig is gemakkelijker terugkomen voor een gesprek.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Hang duidelijk uit wanneer de opendeurdagen en/of inschrijvingen plaatsvinden.
- Zorg voor een warm onthaal. Bied een tas koffie of een drankje aan, zodat ouders zich welkom voelen en voelen dat je tijd voor hen maakt.
- Leid de ouders rond in de school en toon ze de klas waar hun kind zal zitten. Geef zelf actief informatie over de schoolwerking.
- Stel het kind centraal in het gesprek. Nodig ouders ook uit om over hun kind te praten.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Vooraf een lijstje maken van dingen die je wil weten over de school. Zet je vragen op papier en neem die mee bij de inschrijving.
- Een lijstje maken met zaken die je wil vertellen over je eigen situatie.
- Als er op het moment van de inschrijving weinig tijd is, een afspraak vragen met de directie of een leerkracht op een later moment.
- Verwachten dat je als gelijke en met respect behandeld wordt.

3. Maak het schoolreglement gebruiksvriendelijk en begrijpbaar

- * "Het schoolreglement? Ik kan evengoed het Belgisch wetboek proberen te lezen."
- * "Die 52 bladzijden krijg je toch niet op één avond uitgelezen? Ik sprak erover met andere ouders, die niet kansarm zijn, en zij zeiden: 'Wij lezen dat ook niet, als er een probleem is, zien we het dan wel.'"
- * "Ik wil weten dat mijn kind dezelfde rechten en plichten heeft als andere kinderen in de school."
- * "Waarom gebruiken ze zo'n moeilijke woorden?"

Een schoolreglement is een erg belangrijk communicatiemiddel van de school naar de leerlingen en hun ouders. Voor ouders is het belangrijk te weten welke rechten en plichten hun kinderen hebben, hoe alles praktisch is geregeld, welke sancties er opgelegd kunnen worden, eventuele beroepsprocedures enzovoort. Gek genoeg lijken de meeste schoolreglementen niet geschreven voor de leerlingen en hun ouders: ze zijn te uitgebreid, hanteren een moeilijke taal, zijn niet overzichtelijk...

Kansarme ouders denken, vaak onterecht, dat zij de enigen zijn die het reglement niet begrijpen. Het geeft hen een extra machteloos gevoel. Soms doet het schoolreglement hen denken aan de documenten die ze van advocaten krijgen. Het kan hen angstig maken.

Een goed schoolreglement is beknopt en in een eenvoudige, begrijpelijke taal geschreven. Het vertrekt van het standpunt van de ouders en de vragen die zij hebben.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Gebruik een eenvoudige en heldere taal. Houd het reglement zo beknopt mogelijk.
- Gebruik waar mogelijk beeldtaal voor ouders die niet kunnen lezen of de taal niet goed kunnen.
- Maak een brochure met een korte samenvatting of met 'vragen en antwoorden'.
- Vertrek van wat ouders willen weten. Organiseer eventueel een bevraging hierover.
- Laat je reglement proeflezen door enkele ouders.
- Huur eventueel een redacteur in om je reglement te schrijven: het zal je dagen werk besparen.
- Maak van de engagementsverklaring een kans om met ouders in gesprek te gaan over de wederzijdse verwachtingen en verplichtingen.
- Organiseer een avond voor de ouders waarin je het reglement en de engagementsverklaring toelicht.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Aanduiden wat je niet begrijpt in het schoolreglement en dat bespreken met de leerkracht. Zo help je de school om een beter reglement te schrijven.
- Zelf een lijstje maken van dingen die je wil weten en aan de leerkracht of de directie vragen waar je hierover het antwoord vindt in het schoolreglement.
- Als de school je niets vertelt over de engagementsverklaring school-ouders, vraag er dan zelf naar.

4. Zorg voor een goede begeleiding na een schoolwissel

- * "Toen mijn dochter van school wisselde, werden we opgevangen door de leerlingenbegeleider. Ze gaf ons rustig de tijd om ons verhaal te doen."
- * "De directeur zei: 'Mijn deur staat altijd open als je vragen of problemen hebt.' Dat was zo fijn. Achteraf gezien hadden we die stap al veel eerder moeten zetten."
- * "Mijn dochter moest van school wisselen omdat ze op een andere school werd buitengezet. Toen we in de nieuwe school binnenkwamen voelden we ons bekeken. Alsof ze dachten: de gangsters zijn daar."

Er zijn verschillende redenen waarom een kind van school wisselt. Een verhuis is er een van. Maar meestal zoeken ouders een nieuwe school op omdat er in de vorige school iets niet goed liep: ze konden niet mee, ze werden gepest, ze vertoonden zelf onaangepast of storend gedrag waardoor ze uit school werden

gezet... Kortom: vaak is het vertrekpunt er een van mislukking of een andere negatieve ervaring. De kunst bestaat er dus in ervoor te zorgen dat het kind in de nieuwe school met een schone lei kan beginnen. Zo kan de overstap van in het begin een positieve ervaring worden.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Zorg voor een warm onthaal en begeleiding van de nieuwe leerling.
- Maak tijd voor een goed gesprek met het kind en zijn ouders. Bespreek wat de redenen van de overstap zijn en wat de verwachtingen zijn naar de nieuwe school.
- Houd rekening met de reden van de schoolwissel, maar vermijd dat het kind een etiket opgeplakt krijgt.
- Geef de ouders ruimte om vragen te stellen, maak hen duidelijk dat de deur voor hen open staat.
- Besteed zorg aan een goede kennismaking van het kind met de school, zijn regels en met de andere kinderen.
- Geef het kind alle materiaal (kopies van nota's, oefeningen...) om gemiste lessen te kunnen inhalen, zorg eventueel voor (tijdelijke) begeleiding of bijles.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Met je kind overleggen over de overstap naar een andere school. Vraag hem of haar wat het zelf wil veranderen om de overstap tot een succes te maken. Maak hierover positieve afspraken.
- Vertrekken van een positief beeld. Ga niet uit van wat er misliep in de vorige school, maar van de kansen die de nieuwe school biedt.

- * "Mijn dochter zei dat ze geen zin had om op schoolreis te gaan. Maar welk kind doet dat nu niet graag? Ze zei dat om mij te sparen, omdat ze wist dat er geen geld voor was."
- * "Ik kreeg een afrekening van de school en had geen geld om die te betalen. Het ocmw heeft dan gebeld met de vraag of ik ze in stukken kon afbetalen. Dat werd maar met moeite toegestaan."
- * "De rekenmachine die we van de school moesten kopen, kostte 96 euro. Gezien mijn leefgeld daar ontoereikend voor was, moest ik met het OCMW onderhandelen of ik die uitgave mocht doen."
- * "Ik bel nooit naar de school om inlichtingen te vragen. Telefoneren kost geld."
- * "Ik geef mijn kinderen 's middags boterhammetjes mee. De warme maaltijden kunnen wij niet betalen."

Mensen in kansarmoede lopen financieel voortdurend op hun tandvlees. Elke onverwachte kost, hoe klein ook, brengt hun broze financiële situatie uit evenwicht. Uitgaven die voor iemand anders onbenullig lijken, kunnen voor hen daardoor een onoverkomelijk probleem zijn.

Je kinderen niet op schoolreis laten gaan omdat dat teveel kost is een pijnlijke beslissing. Andere uitgaven, zoals boeken, een rekenmachine enz. zijn niet te vermijden en komen hard aan. Voor ouders in kansarmoede is het daarom heel belangrijk dat ze op voorhand zeer goed weten wat de kosten gedurende het schooljaar zullen zijn, zodat ze zich daarop

kunnen voorzien. Eventueel kan het helpen om te werken met maandelijkse voorschotten of afbetalingen.

Men mag er ook niet zomaar van uitgaan dat alle kinderen thuis over een computer, printer en internet beschikken. Moeten ze hier gebruik van maken voor bijvoorbeeld taken of huiswerk, dan is het belangrijk hen op school een computer ter beschikking te stellen. Maak dat ze hier tijdens de schooluren op kunnen werken, zodat ze er niet hun speeltijd aan moeten opofferen. Buiten de schooluren kan moeilijk zijn voor kinderen die met de schoolbus komen.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Communiceer van in het begin duidelijk over de maximumfactuur of de schoolkosten.
- Bied eventueel de mogelijkheid aan om de kosten in maandelijkse (voor)afbetalingen te betalen.
- Denk goed na over alle gevraagde aankopen en hoe noodzakelijk ze zijn. Moet die dure rekenmachine of kan een eenvoudiger en goedkoper exemplaar ook?
- Houd ook rekening met 'verborgen' kosten: turngerief, boekentassen, pennenzakken, zakgeld voor op schoolreis...
- Overweeg een tweedehandsbeurs waarop afstuderende leerlingen hun boeken, boekentassen en dergelijke kunnen doorverkopen aan andere leerlingen.
- Licht ouders goed in over de schooltoelagen.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Aan het begin van het schooljaar met de klasleerkracht of de schooldirectie je financiële situatie bespreken. Leg hen uit dat het voor jou belangrijk is om goed te kunnen budgetteren.
- Een zo goed mogelijke schatting vragen van de kosten doorheen het jaar. Ook andere ouders hebben hier baat bij.
- Iedere maand een klein spaarbudget opzij zetten voor de uitgaven die er doorheen het jaar zullen komen. Maak hierover eventueel afspraken met het OCMW.
- Creatief zijn. Stel bijvoorbeeld voor om in school pannenkoeken te bakken voor de verjaardag van je kind in plaats van dure snoepzakjes te kopen...
- Informatie vragen over de schooltoelage. Ook kleuters en lagere schoolkinderen kunnen daar recht op hebben.

6. Pak pesten meteen aan

* "Ik heb twintig keer aan de deur van de directie gestaan om pesterijen te melden, maar een jaar lang werd er niets gedaan."

* "In de klas werd een standaardbrief uitgedeeld in verband met luizen. De kinderen dachten dat mijn dochter luizen had en bleven bij haar uit de buurt. Het was heel pijnlijk voor haar."

Alle kinderen zijn gevoelig voor pesten. Kinderen die in kansarmoede leven lopen echter meer risico om gepest te worden, bijvoorbeeld omdat ze minder leuke kleren dragen, minder leuk speelgoed hebben enzovoort. Anderzijds kan het ook zijn dat bepaalde uitspraken of gedragingen hen gewoon meer raken. Een uitspraak die onschuldig lijkt, kan voor hen kwetsend zijn omdat zij het kaderen in problemen thuis: een afwezige vader, geldgebrek, een

ouder die niet kan gaan werken...

Niet elk kind durft aangeven dat het gepest wordt, uit schaamte of uit schrik dat het nog harder gepest zal worden. Dat het zich ongelukkig voelt zal het uiten via andere signalen: opvallend stil zijn, geen zin hebben om naar school te gaan, verslechterende schoolresultaten, ziek zijn, onaangepast gedrag.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Zet je anti-pestplan om in concrete acties.
- Stel een vertrouwenspersoon aan.
- Let op kleine signalen die erop kunnen wijzen dat een kind zich niet goed voelt. Creëer een situatie waarin het gemakkelijker met zijn verhaal naar buiten durft komen, bijvoorbeeld door tijd te nemen voor een rustig gesprekje onder vier ogen. Toon belangstelling voor het kind.
- Verschaf over gevoelige onderwerpen (bijvoorbeeld luizen, het al dan niet deelnemen aan schooluitstapjes enz.) duidelijke en niet kwetsende informatie aan alle kinderen. Leg bijvoorbeeld uit dat luizen niets met proper of vies te maken hebben en dat alle kinderen luizen kunnen krijgen.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Je kind duidelijk maken dat pesten niet kan en dat ze niet mee moeten doen met pesterijen.
- Erover praten met de leerkracht als je het gevoel hebt dat er iets mis is op de school of dat je kind door iemand gepest wordt. Vraag haar of hem mee een oogje in het zeil te houden.
- Samen met je kind en de leerkracht bespreken hoe het het beste op de pesterijen kan reageren.

7. Verzorg je communicatie naar de ouders

- * "Soms geven de leerkrachten pas op het allerlaatste moment informatie mee. Als je kind het dan vergeet af te geven, heb je het niet gezien."
- * "Na de schooluitstap stond mijn dochter aan de schoolpoort, terwijl ik thuis zat te wachten op een berichtje dat ze aangekomen was."
- * "Mijn kleindochter kwam altijd thuis met nog een volle brooddoos in haar boekentas. We maakten ons zorgen omdat ze niet at. Tot later uitkwam dat ze 's middags een warme maaltijd kreeg. Die hebben we nog moeten betalen ook, terwijl we net boterhamen meegaven omdat dat minder duur was."
- * "Gebruik alsjeblieft geen advocatentaal."

Goed communiceren is lang niet altijd zo vanzelfsprekend als het lijkt. Wat de een bedoelt kan door de ander heel anders, of helemaal niet begrepen worden. Dat risico wordt groter naarmate je leefwereld verschilt. Je gaat dan immers uit van hele andere verwachtingen en veronderstellingen.

Ouders in kansarmoede drukken zich doorgaans anders uit en nemen minder gemakkelijk zelf het initiatief om over iets te praten. Dat mag niet verward worden met desinteresse. Als je rustig de tijd neemt om te luisteren en elkaar te helpen zaken te verwoorden, zal

je merken dat ouders wel degelijk erg begaan zijn met hun kinderen.

Mondelinge en schriftelijke communicatie moet helder en duidelijk zijn, zonder dat het neerbuigend overkomt. Gebruik je een taal die de ouders boven het petje gaat, dan voelen ze zich klein en kwetsbaar.

Er zijn nog altijd een aantal ouders die niet kunnen lezen of de taal niet machtig zijn. Je mag er nooit zomaar vanuit gaan dat de brief die je het kind hebt meegegeven of de mail die je hebt gestuurd ook daadwerkelijk gelezen is.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Maak duidelijke afspraken en houd je daar aan.
- Check regelmatig of afspraken, boodschappen in het heen-en-weer boekje of de agenda goed begrepen zijn.
- Gebruik een eenvoudige, heldere taal in je schriftelijke communicatie. Maak eventueel gebruik van symbolen en prentjes, bijvoorbeeld op een kalender met activiteiten.
- Communiceer tijdig.
- Check of beide ouders geïnformeerd zijn, zeker in het geval van een scheiding. Behandel beide gescheiden ouders als gelijkwaardig.
- Check bij echtscheiding of ouders liever apart op oudercontact komen.
- Verstuur belangrijke brieven met de post in plaats van ze in de boekentas mee te geven.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Uitleg of inlichtingen vragen als je iets niet weet. Neem niet altijd een afwachtende houding aan, goed communiceren, komt immers van twee kanten.
- Zelf ook eens iets op papier zetten als je iets wil weten, vragen of zeggen. Het moet geen perfecte tekst zijn, ook als er fouten in staan zal de leerkracht je wel begrijpen.
- De leerkracht aanspreken.

8. Maak van oudercontacten een moment van betrokken overleg

- * "Mijn zoon deed het niet goed op school. Tijdens het oudercontact zat de leerkracht daar, de directeur en iemand van het CLB. Ik had het gevoel: oei, ik ben mijn advocaat vergeten."
- * "Ik wil niet alleen horen wat mijn kind slecht doet. Ik wil ook het positieve horen."

Voor sommige ouders kan een oudercontact intimiderend zijn. Ze hebben het gevoel dat ze voor de rechter moeten verschijnen.

Een oudercontact is net een goed moment om met de ouder, als gelijkwaardige partners, te overleggen wat het beste is voor het kind. Pak je dat goed aan, dan kan dat tot een vruchtbare samenwerking leiden. Voelen de ouders zich om een of andere reden in de hoek geduwd, dan zullen ze eerder in de verdediging

gaan of excuses zoeken.

Ouders houden van hun kinderen. Ze willen horen dat hun kind het goed doet. Ieder kind heeft talenten, zaken die het goed kan, al zijn die niet noodzakelijk schools. Alle goede eigenschappen, vaardigheden, inspanningen van een kind in het licht zetten, zal helpen om beter na te denken over de zaken die minder vlot gaan.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Besteed voldoende tijd aan het oudercontact. Neem tijd om naar het verhaal van de ouders te luisteren.
- Bespreek niet alleen de zaken die het kind (nog) niet goed kan, maar benoem ook zijn sterke punten, talenten, karaktertrekken, ook deze die niet rechtstreeks met schools presteren te maken hebben.
- Is het nodig om een probleem van het kind met CLB of directie te bespreken, overleg dan eerst met de ouders. Bespreek het probleem eerst met hen en nodig hen daarna uit voor een gesprek met bijvoorbeeld het CLB. Overdonder hen niet door meteen iedereen aan de tafel te zetten.
- Zorg dat je ook buiten de oudercontacten bereikbaar bent voor ouders die vragen hebben. Spaar niet alle grote en kleine probleempjes op tot het oudercontact, maar bespreek ze tussendoor al eens als je de ouders ziet.
- Behandel de ouders als gelijkwaardige partners.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Het oudercontact zelf voorbereiden. Zo'n gesprek heeft immers als bedoeling dat ouders en leerkrachten elkaar op de hoogte stellen over hoe het met het kind gaat, binnen en buiten de school. Wat wil jij de leerkracht vertellen? Waarover heb je bedenkingen, vragen?
- Zelf verwachtingen hebben van het gesprek. Een goede manier om je op een oudercontact (of welk ander belangrijk gesprek ook) voor te bereiden, is door je af te vragen: 'Hoe wil ik buitenkomen uit dit gesprek? Hoe wil ik me voelen? Wat wil ik bereikt hebben? Beeld je dat zo goed mogelijk in. Het zal het je gemakkelijker maken om de juiste vragen te stellen.'

9. Geef haalbaar huiswerk

- * "Mijn dochter heeft haar sportactiviteiten moeten opzeggen omdat ze teveel huiswerk had."
- * "Met die spellingsregels die al zo vaak veranderd zijn en die nieuwe wiskunde, kan ik mijn kind niet meer helpen bij zijn huiswerk. Dat is frustrerend."
- * "Ik vind het niet fijn dat de punten op de overhoringen meegedeeld worden zodat alle kinderen het kunnen horen."

Deze ouders hebben het gevoel dat hun kind teveel onder druk wordt gezet. De prestatiedruk op school is hoog. Kinderen houden nog maar weinig tijd over voor buitenschoolse activiteiten, sport, ontspanning... Kinderen die moeilijker mee kunnen, voelen dit des te meer omdat ze vaak langer over hun huiswerk doen. Deze ouders voelen aan dat er nog andere dingen in het leven belangrijk zijn behalve schoolprestaties.

Ouders willen hun kinderen graag stimuleren en steunen, maar dit is niet hetzelfde als naast hen zitten tijdens het huiswerk.

De thuissituatie kan maken dat het soms moeilijk is het huiswerk tijdig te maken. Bijvoorbeeld tijdens het weekend als er van alles gepland is of als het kind bij de ouder met bezoekrecht is.

TIPS VOOR DE SCHOOL

- Maak werk van een huiswerkbeleid.
- Geef niet teveel huiswerk.
- Leg ouders uit wat je wel en niet van hen verwacht.
- Leg leerlingen uit hoe ze met hun huiswerk aan de slag gaan.
- Geef geen huiswerk om lessen van afwezige leerkrachten in te halen.
- Overweeg om geen huiswerk mee te geven tijdens de weekends.
- Bespreek hoeveel tijd het huiswerk maximaal in beslag mag nemen. Check geregeld of dit ook in de realiteit zo is.
- Differentieer in huiswerk.

TIPS VOOR DE OUDERS

Als ouder mag je gerust:

- Na de school een vast moment voorzien waarop je kind in alle rust zijn huiswerk kan maken.
- Met de leerkracht of directie bespreken hoeveel tijd het huiswerk maximaal in beslag zou mogen nemen. Zet een keukenwekkertje en herinner je kind eraan als de tijd bijna om is. Zo leert het om zijn tijd efficiënt te gebruiken, zodat het daarna kan gaan spelen.
- Je kind vragen: hoe was het vandaag op school? Zo toon je je kind dat je werkelijk geïnteresseerd bent in wat het op school doet.
- Je kind voldoende ruimte geven voor ontspannende, creatieve en sportieve activiteiten, maar maak die buitenschoolse agenda niet te zwaar.

*
"Mijn kind is
mijn schatkist."

Dit zeggen de ouders:

"Als de school op een vriendelijke en respectvolle manier met ons omgaat, als ze ons als gelijkwaardig behandelt, en niet als domme of slimme ouders, arm of rijk, autochtoon of allochtoon, als ze voorbij onze minder mooie kleren, voorbij een hoofdoek ... kijkt, als ze respect heeft voor onze

keuzes, voor het feit dat we achter de keuzes van onze kinderen staan, als ze ervan uitgaan dat we allemaal mensen met een vrije wil zijn die het beste voorhebben met hun kind, dan kunnen alle problemen opgelost worden."

WIE IS WIE

Wie is wie bij OBOS?

OBOS staat voor Ondernemende Bewuste Ouder(s) Sint-Truiden. De naam die de leden van deze werkgroep hebben gekozen, weerspiegelt perfect hun voornemen en motivatie: zich inzetten voor jonge gezinnen in Sint-Truiden die het niet gemakkelijk hebben en die dromen van een betere toekomst voor hun kinderen. Een toekomst met meer mogelijkheden en kansen dan zij zelf gekregen hebben. De leden van OBOS zijn allemaal ervaringsdeskundigen, ze weten waarover ze praten.

Hier stellen ze zichzelf voor, van jong naar oud:

Isabella

"Ik ben Isabella. Ik ben 26 jaar geleden geboren. Mijn jeugd heb ik doorgebracht in een gezin met mama, papa en mijn broer. Nu ben ik zelf mama van een meisje van 3 jaar en een jongen van 1 jaar. Door omstandigheden moet ik leven van een uitkering."

Nadia

"Mijn naam is Nadia, 'Nadejda' in mijn moedertaal. Ik ben 35 jaar oud en kom uit Moldavië. Ik heb vier kinderen: een dochter van dertien, een tweeling van vijf jaar en een baby van zes maanden. Ik kwam na mijn scheiding naar België om alle problemen achter te laten en een nieuw en beter leven te beginnen. In 1999 was dat. Nu, tien jaar later, leef ik ondanks alle inspanningen om een verblijfsvergunning te krijgen nog altijd als illegaal."

Maryse

"Ik ben Maryse, 41 en een alleenstaande moeder met een bloem van een dochter van veertien jaar. Ik woon in een sociaal appartement. Ik kwam in schuldbemiddeling terecht omwille van een medisch ontslag en een echtscheiding, maar dat wil niet zeggen dat ik heb stilgezeten. Zo werk ik al een aantal jaren als vrijwilligster in een groep waar armen het woord nemen. Recent startte ik een vierjarige opleiding als ervaringsdeskundige in de armoede en sociale achterstelling."

Marie-Jeanne

"Mijn naam is Marie-Jeanne. Ik werd in Sint-Truiden geboren, op 1 juli 1963. Ik heb drie broers, van wie er één is overleden, en twee zussen. Mijn moeder leeft nog, mijn vader is overleden. Ik heb huishoudkunde gestudeerd in het lager secundair onderwijs, maar werk nu als busbegeleidster. Ik ben twee keer gehuwd en twee keer gescheiden. Ik heb een zoon. Wij wonen in Ordingen. Als ik mezelf met een dier zou vergelijken zou het een hond zijn, omwille van zijn trouw."

Magda

"Mijn naam is Magda. Ik ben 48 jaar oud en geboren te Elsene. Ik ben de negende uit een gezin van elf kinderen (vijf meisjes en zes jongens). Ik ben al 28 jaar getrouwd. Veel rozengeur en maneschijn was er niet, alleen heel moeilijke tijden. Vader was hartpatiënt en moeder deed wat ze kon. Ik ben zelf moeder van twee kinderen, een zoon van 27 jaar en een dochter van 26 jaar. Ik ben ook grootmoeder van een kleindochter van 3 jaar en een kleinzoon van 1 jaar. Ik ben zelf een hartpatiënt."

"Ik ben Germaine, 57 en geboren in het oude ziekenhuis van Tienen. Ik ben gescheiden en bracht gedurende vijf jaar mijn twee kinderen alleen groot. Ik zorgde dat beiden konden studeren. De ene is nu hulpkok, de andere logopediste. Omwille van mijn zwakke rug heb ik zelf altijd in een beschutte werkplaats gewerkt. Wie geduldig de tijd neemt om de schil te verwijderen, zal kennis maken met mijn zachte binnenkant."

Germaine

"Ik ben Johnny, 59 jaar, gescheiden en vader van vier kinderen. Ik volgde een opleiding A3-mechanica in Hasselt. Ik wil altijd goed doen en steeds groeien, zodat mensen vertrouwen hebben in mij. Zoals een eikel die uitgroeit tot een mooie boom."

Johnny

Brieven

Herinneringen uit de schooltijd

In de loop van 2009 volgden een aantal leden van Onder Ons, de vereniging waar armen het woord nemen, een schrijf-cursus. Ze wilden leren schrijven om zelf hun verhaal te brengen. Ze leerden zich uitdrukken in een oude maar wat in vergetelheid geraakte vorm: de brief. Op 17 oktober 2009, op de internationale dag van het verzet tegen de armoede, verschenen hun brieven in het Belang van Limburg. Ze werden intussen al op een aantal gelegenheden voorgelezen. Voor deze brochure schreven ze zeven nieuwe brieven, deze keer over de school.

Geachte leerkrachten,

Als ik terugblik op mijn schoolverleden, heb ik volgende bedenkingen. Wij hadden weinig boeken, wel veel fotokopieën. Door mijn dyslexie waren deze moeilijk te verstaan en te leren. Dat was in de afdeling BLO en BUSO.

Een rekenmachine heb ik zelf niet veel gebruikt. Kinderen leren daar weinig mee en worden daardoor dommer gehouden. Rekenen met pen en papier is beter, en nadien de rekenmachine gebruiken om na te tellen.

In de eetzaal zaten de kinderen die een warm middagmaal gebruikten apart van de kinderen die boterhammen aten. Er was veel lawaai. Aan kinderen die slecht aten werd weinig aandacht gegeven.

Tijdens het laatste jaar at ik meer buiten de school dan in de school, omdat ik deze toestand niet meer aankon.

Beste groetjes,

Isabella

Beste directeur en leerkracht van de lagere school,

De eerste schooldag. De schoolbel gaat en terwijl ik uitzoek in welke rij ik hoor te staan, hoor ik medeleerlingen praten over hun nieuwe kledij en de boekentas die ze hebben gekregen. En ik, ik heb geen nieuwe dingen. Ik voel me ook niet welkom in de school...

Wat ze nu doen om de kinderen te verwelkomen, zoals een ontbijt en een rondleiding, bestond niet in mijn schooljaren. Ik durfde tegen een leerkracht of directeur niet te zeggen dat we zelfs geen eten hadden. Nu zorg ik er wel voor dat mijn dochter op één of andere manier eten heeft op school. Ze heeft zelfs een eetkaart en jeetons om soep te eten, en ik heb al aan de directrice en klastitularis laten weten dat we een kansarm gezin zijn.

Durfde ons ma dat niet laten weten aan de school? Ik weet het niet.

Maar voldoende eten had ik niet want op een bepaald moment haalde ik de bananenschillen en appelsienenschillen uit de vuilnisbak.

Thuis was er veel ruzie en wij kregen veel slaag. Omdat we er genoeg van hadden, besloten mijn broer en ik om naar de directeur te gaan. Die directeur sprak een leerkracht aan die in ons dorp woonde en op een avond stonden die leerkracht en de directeur aan ons huis. Mijn broer en ik moesten in de keuken wachten. Eens ze vertrokken waren, kregen we nog meer slaag. Ik heb toen niemand meer in vertrouwen genomen tot ik in het secundair onderwijs zat. Mijn dochter wordt niet mishandeld thuis, maar ze werd op de lagere school gepest omdat ze gescheiden ouders had en ook omdat ze op school niet werd geloofd.

In het secundair onderwijs liep het voor mij helemaal anders. Ik heb toen een leerkracht in

vertrouwen genomen. Mevrouw B. stelde vragen over onze gezinssituatie en ik vertelde haar alles. Mijn dochter heeft nu in het secundair onderwijs ook een leerkracht waar ze haar verhaal kwijt kan als ze het moeilijk heeft. Dit vind ik zo fantastisch en ik heb die leerkracht ook persoonlijk bedankt, omdat ze zich openstelt en verhalen aanhoort wanneer een leerling het soms moeilijk heeft. En dan denk ik bij mezelf: zo moesten er meer zijn. Het leven zou voor sommige leerlingen draaglijker worden als ze een directeur of een leerkracht in vertrouwen zouden kunnen nemen.

Doordat de leerkrachten op de school van mijn dochter mij het gevoel gaven dat ze laagdrempelig werkten en mijn taal spraken, kon ik het aan om hen mee te delen dat wij een kansarm gezin zijn. Ze stelden zich zelfs niet autoritair op. Leerkrachten als deze zijn zeldzaam maar ze bestaan, waarvoor mijn dank.

Het onderwijs is in 20 jaar veranderd, maar aan het menselijk aspect is nog veel werk. Zeker als het om kansarme gezinnen gaat, want niet iedereen durft aan een school meedelen dat ze een kansarm gezin zijn of geen eten hebben.

Vroeger deed het PMS testen en zij beslisten in welke richting je paste. Mijn ouders wisten niet beter en als de school een beslissing had genomen, legden mijn ouders zich daarbij neer. Ik moest maar volgen wat zij wilden.

Nu geeft het CLB een advies, maar ik sta voor 100% achter de studiekeuze van mijn dochter. Ik ben tevreden dat ook dit veranderd is in de goede zin.

Maryse

Geachte directeur,

Op het eind van vorig schooljaar zijn wij verhuisd naar deze gemeente. Het was nog maar een maand voor de zomervakantie en ik kon de jongens niet in hun oude school laten, want het was te ver en ik kon ze niet naar daar brengen.

De jongens hebben zich snel aangepast aan de nieuwe school. Ze hebben hun agenda gebruikt van hun vorige school en dit op dezelfde manier.

Sinds september van dit jaar loopt alles anders. Ik heb nog geen schoolreglement gehad. Het heen er weer boekje zie ik alleen maar in het weekend. Als er tussendoor iets verandert ben je niet meer op de hoogte. Je kan ook zelf niets noteren in het boekje, enkel in het weekend.

Kunt u alsjeblieft rekening houden met deze brief en deze aan uw collega's, juffen en ministers geven en dit bespreken met hen.

Ik dank u voor uw begrip.

Nadia

Geachte directeur,

Toen ik zelf in de lagere school zat, waren onze boekentassen al heel zwaar. Dat herinner ik me nog heel goed, want ik moest ook nog de boekentassen van mijn jongere zusjes dragen. We kregen veel huiswerk. We waren met veel kinderen thuis, en ik moest iedereen helpen met dat huiswerk. Onze agenda's waren klein en we hadden nooit genoeg plaats om er alles in op te schrijven. Nu hebben de kinderen grotere agenda's en daar staat bijna nooit veel ingeschreven. Wat ik me dan afvraag is: wat hebben de kinderen dan nog te leren of als huiswerk te doen? Wat hebben ze vandaag gedaan in de klas? Wat moeten ze leren voor morgen en welke taken hebben ze tegen volgende week?

En wat ik me ook afvraag, wat leren ze nog de dag van vandaag? Waren de leerkrachten en directeurs uit onze tijd veel strenger dan nu?

Ik wou ook iets vertellen over de schoolvakantie. Wij hadden veel vakantie maar meer verspreid en het was niet zo saai als nu. Tegenwoordig zijn de kinderen het veel vlugger beu om thuis te zijn, omdat er niet genoeg activiteiten zijn zoals vroeger. De woensdagnamiddag gingen wij naar sportactiviteiten in de school, wat heel plezierig was. Dat hebben de kinderen niet meer. Ze worden opgesloten en vervelen zich. Vroeger waren die activiteiten gratis, tegenwoordig moet alles betaald worden, wat vele ouders en alleenstaanden zich niet kunnen veroorloven. En dat is jammer voor de kinderen, die het goed kunnen gebruiken om zich eens uit te leven. Doe daar iets aan.

Magda

Beste juffrouw Marie,

Ik wil u iets vertellen over mijn eerste schooljaren. Door uw voorleesmomenten in de klas ben ik verslaafd geraakt aan het lezen van boeken. Ik heb uw voorbeeld gevolgd en ben gaan voorlezen in de kleuterschool. Mijn dochter studeerde logopedie, en ook daarvoor hebben wij veel moeten lezen, vooral kinderboeken. Dit heeft haar geholpen om te slagen in haar studies. U heeft de aanzet gegeven, en mijn vasthoudendheid en doorzettingsvermogen hebben de rest gedaan.

Ook wil ik u iets vertellen over onze schoolfeesten. Deze vormen voor mij minder prettige herinneringen. Waarom? Omdat ik veel afwezig was in de school, waardoor ik een grote achterstand had opgelopen ten opzichte van de andere meisjes. Ik volgde snit en naad, en mijn afwezigheid viel goed te merken aan mijn afgewerkte kledingstukken. De meisjes werkten deze af zonder rekening te houden met mijn wensen en keuzes. Dat was bij iedere modeshow te zien, wat ik niet zo leuk vond. Dit moet u toch opgevallen zijn. Waarom hebt u mij toen niet geholpen, dan was mijn verdere leven misschien anders verlopen?

Het enige dat u goed kon was mij straffen. Ik belandde vaak in het kolenhok. En mijn zussen profiteerden van mijn goedheid door mij hun straf te laten schrijven. Hoe komt het dat u dit niet merkte? Als ik nu mijn ogen sluit, zie ik soms nog de regel "Ik moet braaf zijn in de klas". Als u meer aandacht aan mij besteed had, dan konden we misschien ondanks alles vriendinnen geworden zijn. Dan had u mij meer goede raad

kunnen geven voor mijn verdere leven. Jammer, het is te laat. Nu ben ik zelf volwassen en geef ik goede raad aan mijn vriendinnen. Hopelijk doe ik dat zelf beter dan hoe u mij vroeger begeleid heeft.

De groetjes,

Germaine

Dag meneer Frank,

Ik ben blij dat ik u hier in het rusthuis ontmoet. Nu kunnen we vrijuit praten over onze school in het dorp, vroeger.

Herinnert u zich ons klaslokaal nog? Het was wat fris bij de ramen, koud in de winter. Gelukkig stond er een kolenkachel in het midden van de klas. Daar gingen we rond zitten om het lekker warm te hebben. Op de vensters stonden er dan soms nog ijsbloemen. De enige versiering in de klas was een landkaart en een doek met het ABC en de cijfers van 0 tot 9 op. Vooraan hing een kruis, met links Koningin Fabiola en Koning Boudewijn. Soms zaten er drie klassen samen in een lokaal. Dan waren we nog maar met 18 jongens. U gaf er zo goed en zo kwaad als het ging les volgens uw methode.

Telkens als ik de klassen van mijn kinderen en kleinkinderen bezocht, viel me op dat ze veranderd waren. Het kruis en de foto's van ons koningspaar waren verdwenen. De klassen waren licht en luchtig en helder, niet zoals onze klas vroeger. Die was kil en koud. Nu zijn er wel meer kinderen en is het onderwijs gemengd, wat vroeger ondenkbaar was. Wat hebben we veel gemist.

Het vervelende aan een school is dat er altijd een turnzaal is. Dat was de nagel aan mijn dooskast. Omdat ik te dik was, kon ik niet mee met al die sporten van toen. Het leverde me veel spot en gelach op van de andere jongens en zelfs van de leraar. Nu noemt men dat pesten, maar u vindt dat de normaalste zaak van de wereld. Nochtans was spotten niet uw taak: u moest ons begeleiden en zaken leren. Gelukkig waren mijn kinderen en kleinkinderen sportiever, zodat ze dit niet moesten meemaken.

Brief aan mijn leraar

Wel was ik blij met de studiezaal in de school. Daar kon ik rustig mijn huiswerk maken en lessen leren. Thuis kwam het er niet van, daar was het veel te druk.

De studiezaal in de school van mijn kinderen werd de ontmoetingsplaats tussen mijn ex-vrouw en mij na de scheiding. Jammer dat het contact tussen ons verbroken werd. En jammer dat we niet méér rekening hielden met elkaars opvattingen. Ik ben mijn eigen weg gegaan en heb van mijn eigen fouten moeten leren. We hadden elk op onze manier gelijk.

We noemden u ouderwets, nu zeggen ze dat van ons: de geschiedenis herhaalt zich. Wie het geloofwaardigste is, weet ik nog niet en dat blijft misschien altijd een vraag, een open vraag. Prettig met u gepraat en van gedachten gewisseld te hebben over vroeger en nu.

Houd u goed en tot ziens,

Johny

ACHTERGROND

Hoe deze tips tot stand zijn gekomen

In Sint-Truiden leven heel wat gezinnen die het niet gemakkelijk hebben in onze samenleving. Deze mensen dromen allemaal van een betere toekomst voor hun kinderen. Enkele moeders en ondertussen zelfs een grootvader & grootmoeder wilden zich ook effectief inzetten om die dromen waar te maken. Sedert 2006 komen zij tweemaal per maand samen om ervaringen en belevingen uit te wisselen. Wie deze mensen zijn, heb je in het vorige deel van deze brochure kunnen lezen.

Omdat 'onderwijs' een belangrijke schakel is in het verhogen van kansen, koos OBOS in 2007 ervoor om zich te verdiepen in dit thema.

'Onderwijs' staat omwille van verschillende redenen nog heel ver weg van deze ouders. Een grote kloof moet overbrugd worden, het is dus belangrijk om te achterhalen wat de oorzaken zijn van die kloof. Als we ze kennen, kunnen we er ook iets aan doen.

Voor de begeleiding van de groepsessies werk ik als opbouwwerker nauw samen met Carina Thomis, de deskundige ondersteuner van het LOP (Lokaal Onderwijs Platform). Zo wordt de planning en programmatie van OBOS afgestemd op de LOPwerking.

Een eerste bijeenkomst over dit thema stond in het teken van onze dromen en verlangens. Elke ouder wil het beste voor zijn kinderen en wil dat zijn kinderen gelukkig zijn. Geluk wordt echter door iedereen anders ingevuld. Aan de hand van collages brachten de ouders dit concreet in beeld. Vervolgens bespraken ze deze collages in groep.

In een volgende bijeenkomst reflecteerden de ouders over hun eigen schoolse ervaringen. De verhalen die ze vertelden, waren zeker niet allemaal rooskleurig, maar er waren toch ook enkele ervaringen waar we met een warme blik op terug kijken: 'Onze talenten ontdekken, inzetten en waarderen, ook al hebben die niet altijd met school te maken'.

Goede gesprekken met leerkrachten die ons begrijpen en naar ons verhaal luisteren. Lieve leerkrachten die ons zelfvertrouwen geven en ons helpen doorzetten door in ons te geloven.

Er waren verhalen over uiteenlopende thema's zoals pesten, communicatie, oudercontacten, respect, kosten, huiswerk, het eerste contact. Vaak ging het om pijnlijke belevingen en vertelden de ouders over frustraties en kwetsuren.

Om in dialoog te treden met onderwijs is het belangrijk dat we ook positieve elementen aanreiken. Dus werden deze verhalen vertaald naar constructieve aanbevelingen. Met deze aanbevelingen reiken we de hand naar onderwijs, het LOP en al zijn partners, om verder te werken aan een goede samenwerking en dialoog tussen school en ouders. Zo ontstond de OBOS tip 10!

Een eerste dialoogmoment met het onderwijs vond plaats op 17 oktober 2007, de werelddag van verzet tegen extreme armoede. We kozen deze dag omdat 'onderwijs' een belangrijke hefboom is in de bestrijding en de aanpak van (kans)armoede. De getuigenissen van onze ouders brachten bij de onderwijsgenodigden heel wat teweeg. De algemene conclusie was positief, men wil de dialoog verder aangaan en naar positieve oplossingen zoeken. Onderwijsmensen begrijpen dat ze moeten samenwerken met de welzijnssector. De eerste stap naar samenwerking was gezet!

De aanwezigen op het dialoogmoment zijn ervan overtuigd dat de ervaringen van deze ouders en hun visie op het schoolse gebeuren een belangrijke bijdrage betekenen om de scholen te helpen tegemoet te komen aan gelijke onderwijskansen. Deze ouders krijgen een stem in het overlegplatform.

Sensibilisatie en communicatie met directies en LOP partners blijkt onvoldoende. OBOS beslist om kansarmoede binnen onderwijs ook kenbaar te maken aan oudercomités en leerkrachten.

Afhankelijk van de groep waarmee we in dialoog gaan, worden de tips die relevant zijn voor de specifieke groep toevoorders verder uitgediept. We doen dit door onze mensen zelf verhalen te laten vertellen en hen te laten aangeven wat voor hen de prioriteiten zijn. Zo maken we er telkens opnieuw een verhaal van dat echt van hen is.

Greetje Swerts

*Regionaal Instituut voor
Maatschappelijk Opbouwwerk Limburg*

OnderOms
Sint-Truiden

Met steun van de
Vlaamse overheid

